herpy

KAMELEONY

Canopy Chameleon

Furcifer willsii

Furcifer willsii to mały, zielony kameleon z wilgotnych lasów górskich środkowo-wschodniego Madagaskaru. Samiec ma dwa równoległe, wygięte ku górze wyrostki nosowe, których brak u samicy. Gatunek jest wrażliwy, potrzebuje chłodnego i wilgotnego powietrza, cienia i dużo wody, a w hodowli spotyka się go rzadko.

Rodzina: Chamaeleonidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-17 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**2-3 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 90 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**20-25 °C**
Miejsce wygrzewania	**26-28 °C**
Temperatura w nocy	**12-18 °C**
Wilgotność	**65-100%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**6-23 jaj**
Inkubacja	**150-400 dni** przy 20-25 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Furcifer willsii, osiągający całkowitą długość 15-17 cm, należy do małych kameleonów. Samiec ma dwa wyraźne, równoległe i wygięte ku górze wyrostki nosowe, których samica jest całkowicie pozbawiona. Samiec jest zielony, z cienkim białym paskiem wzdłuż boku i białymi wargami. Ubarwienie samicy jest bardziej zmienne, od żółtozielonego po ciemnobrązowe, a samice ciężarne pokrywają się wyraźnymi żółtymi lub białymi kropkami. Obie płcie mają białą linię wzdłuż grzebienia brzusznego.

Nazwa rodzajowa *Furcifer* oznacza po łacinie „niosący widły”. Gatunek został opisany w 1890 roku przez Alberta Günthera jako *Chamaeleon willsii* i nazwany na cześć misjonarza Jamesa A. Willsa, który mieszkał na wyżynach Madagaskaru i z którego kolekcji pochodziły pierwsze okazy. Północny *F. petteri* był wcześniej uważany za podgatunek, ale dziś jest odrębnym gatunkiem.

Choć gatunek jest mały, jest wrażliwy i chętnie gryzie w palec. Mniej agresywne osobniki często szybko biegają w górę i w dół po podsuniętej im gałęzi. Rozmnażanie w niewoli prawie nie zostało opisane.

Występowanie i środowisko

Furcifer willsii występuje wyłącznie na Madagaskarze, głównie w lasach górskich środkowo-wschodniej części wyspy. Znane stanowiska to m.in. Andasibe z Analamazaotra i Mantadią, korytarz Anjozorobe-Angavo oraz Ranomafana, a na południu gatunek stwierdzono w masywie Andringitra. Żyje do wysokości około 1 200 m.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w wilgotnym, gęstym lesie pierwotnym i prawie nigdy nie jest spotykany w roślinności wtórnej. Preferuje gęste partie lasu ze smukłymi drzewami, gdzie podszyt pokrywają paprocie i mchy, i często siedzi wysoko w koronach drzew.

Klimat w okolicach Andasibe, na wysokości 900-1 250 m n.p.m., jest chłodny i bardzo wilgotny. W porze deszczowej (listopad-kwiecień) średnia miesięczna wynosi 22-24 °C, a w dzień temperatura dochodzi do 26-27 °C. W chłodnej porze suchej od maja do października średnia wynosi 19-22 °C, a w dzień temperatura dochodzi do 23-25 °C. Rzadko przekracza 30 °C i tylko w nasłonecznionych miejscach. Noce są chłodne, zwłaszcza w porze suchej, gdy normą jest 10-15 °C. Wilgotność powietrza jest wysoka przez cały rok: w porze deszczowej pada niemal codziennie, a w porze suchej co najmniej co drugi dzień.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Furcifer willsii* jest niewielka. Klimat w obszarze występowania jest chłodny i wilgotny: dni 23-27 °C, noce 10-20 °C i deszcz przez większą część roku. *Furcifer lateralis* żyje w tej samej części Madagaskaru, jest znacznie lepiej poznany w terrarium i ma podobne wymagania, ale lepiej znosi ciepło. Wartości nieznane dla *F. willsii* zostały zapożyczone od niego.

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 90 cm (długość × szerokość × wysokość). Wymiary są szacunkiem opartym na wielkości gatunku i jego trybie życia w koronach drzew, a najważniejsza jest wysokość. Zwierzę trzyma się pojedynczo.

Gatunek jest płochliwy i potrzebuje gęstych kryjówek. Szklane terrarium z siatkową pokrywą lepiej utrzymuje wilgoć niż terrarium w całości siatkowe, ale powietrze nie może stać, więc potrzebna jest wentylacja zarówno u góry, jak i u dołu. Urządź je licznymi cienkimi gałęziami, lianami i gęstymi, liściastymi roślinami, aby zwierzę mogło całkowicie schronić się w cieniu. Używaj nietoksycznych roślin, takich jak fikus, epipremnum i paprocie. Odpływ w dnie ułatwia pozbywanie się dużych ilości wody.

TEMPERATURA

Gatunek pochodzi z chłodnych lasów górskich i źle znosi ciepło. Temperatura w dzień powinna wynosić 20-25 °C, z łagodnym miejscem do wygrzewania o temperaturze 26-28 °C na gałęzi tuż pod lampą, mierzonej termometrem na podczerwień. Żadna część terrarium nie może przekraczać 28 °C. W nocy temperatura powinna spadać do 12-18 °C. Wyraźny spadek między dniem a nocą jest ważny.

W naturze cieplejsza pora deszczowa przeplata się z chłodniejszą porą suchą. Warto więc zapewnić kilka miesięcy chłodniejszych dni około 19-22 °C i zimnych nocy. Prawdziwe zimowanie nie zostało udokumentowane. Zawieś lampy wysoko i używaj termostatu, aby terrarium nigdy się nie przegrzało. Jeśli zwierzę jest ciemne, ziewa lub siedzi na dole terrarium, jest za ciepło.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka przez cały rok: około 65-80 % w dzień i 90-100 % w nocy. Gatunek pije krople z liści i gałęzi, nie z miski. Zraszaj terrarium obficie rano i wieczorem, a system kropelkowy niech działa przez kilka godzin dziennie. Nawilżacz może utrzymywać wilgotne powietrze w nocy.

Liście i gałęzie muszą wysychać między zraszaniami, inaczej pojawi się pleśń. Zapewnij ruch powietrza. Nowe zwierzęta są często odwodnione i w pierwszych tygodniach potrzebują dużo wody.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień, ale żyje w gęstym lesie, w cieniu i półcieniu. Zapewnij 12 godzin światła dziennie świetlówką T5 na całej długości terrarium.

UVB jest zalecane. Zapotrzebowanie na UV nie zostało zmierzone dla tego gatunku, a strefa 2 to szacunek oparty na siedlisku w gęstym lesie. Odpowiada to indeksowi UV najwyżej około 1-2 na najwyższej gałęzi i cieniowi niżej, aby zwierzę mogło wybierać. Odpowiednia jest słaba świetlówka T5 HO UVB nad siatką, a indeks mierzy się miernikiem UV. Wymieniaj świetlówkę zgodnie z zaleceniami producenta.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Furcifer willsii jest owadożerny. Podawaj małe, zróżnicowane owady: małe świerszcze, małe karaczany, muszki owocowe i ćmy. Owady latające są dobrym uzupełnieniem.

Młode karmi się codziennie, dorosłe co drugi dzień. Oprószaj owady wapniem z niewielką ilością D3 i witaminami, a owady karm pożywną karmą dobę lub dwie przed skarmianiem. Samic nie wolno przekarmiać, bo prowadzi to do dużych zniesień, które je wyniszczają.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest płochliwy, wrażliwy i nerwowy. Nie należy go brać do ręki, a chętnie gryzie w palec. Trzymaj zwierzę pojedynczo i ustaw terraria tak, aby samce nie mogły się widzieć.

Stres objawia się ciemnymi, szybko zmieniającymi się barwami, ziewaniem i próbami ucieczki. Zapewnij spokój, gęste kryjówki i stałe rytuały, a nowe zwierzę zostaw w spokoju przez pierwsze tygodnie.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samca rozpoznaje się po dwóch równoległych wyrostkach nosowych, których samica nie ma. Ubarwienie samic jest bardziej zmienne, od żółtozielonego po ciemnobrązowe. Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie w niewoli prawie nie zostało opisane. Kopulacja przebiega prawdopodobnie tak jak u innych *Furcifer*: chętną do kopulacji samicę wpuszcza się do samca i wyjmuje z powrotem, jeśli go odrzuca. Ciężarne samice pokrywają się wyraźnymi żółtymi lub białymi kropkami. Sezon rozrodczy w naturze nie został udokumentowany.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Wielkość zniesienia nie została udokumentowana. Wartości w ramce dotyczą *F. lateralis*, który jest nieco większy, więc zniesienia są prawdopodobnie mniejsze. Daj samicy głęboki pojemnik z wilgotną ziemią, w którym może wykopać korytarz i złożyć jaja na jego dnie.

INKUBACJA

Czas inkubacji również nie został udokumentowany; wartości w ramce (20-25 °C i 5-13 miesięcy) dotyczą *F. lateralis*. Wiele *Furcifer* ma jaja z okresem spoczynku w rozwoju zarodka, więc inkubacja może być długa, a jaja trzeba uważnie obserwować. Używaj wilgotnego wermikulitu.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Odchów nie został udokumentowany. Młode są samodzielne od wyklucia i utrzymuje się je tak jak dorosłe, tylko na mniejszą skalę: w wysokim, gęsto obsadzonym roślinami terrarium z chłodnym, wilgotnym powietrzem i małymi owadami codziennie.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy i błędy w hodowli:

- Odwodnienie, zwłaszcza u nowych zwierząt w pierwszych tygodniach.

- Stres cieplny, jeśli w terrarium jest za ciepło. Gatunek nie znosi wysokich temperatur.
- Robaki jelitowe i inne pasożyty u zwierząt odłowionych z natury. Pozwól zwierzęciu się zaaklimatyzować, a potem zleć badanie próbki kału lekarzowi weterynarii z doświadczeniem w gadach.
- Infekcje dróg oddechowych przy stojącym powietrzu.
- Choroba metaboliczna kości (MBD) przy zbyt małej ilości UVB i wapnia.
- Pleśń, gdy liście i gałęzie są mokre przez całą dobę.

Zdrowe zwierzę ma otwarte, czyste oczy, mocno trzyma się gałęzi i je. Skontaktuj się z lekarzem weterynarii z doświadczeniem w gadach, jeśli zwierzę nie je, traci na wadze, jest ciemne i apatyczne lub oddycha z otwartym pyskiem.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.